Sisäministeriö
Poliisiosasto
Poliisitarkastaja Seppo Sivula

MUISTIO

1.12.2015

Eduskunta
Puolustusvaliokunta
puv@eduskunta.fi

EU-PÄÄTÖKSENTEKO

Asedirektiivin oikeusperusta

Komissio antoi 18. marraskuuta 2015 ehdotuksensa niin kutsutun asedirektiivin muuttamiseksi. Direktiivin muutosehdotuksen oikeusperustana on Euroopan Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla. Tämän artiklan nojalla Euroopan parlamentti ja neuvosto toteuttavat tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi. Komission mukaan oikeusperusta vastaa ampuma-asedirektiivin aiempaa oikeusperustaa. Direktiivin tavoitteena on sisämarkkinoiden toimivuus ampuma-aseiden osalta ja samalla korkean turvallisuustason takaaminen EU:n kansalaisille.

Tavallinen lainsäätämisjärjestys

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1. joulukuuta 2009 tavallisesta lainsäätämisjärjestyksestä (entinen yhteispäätösmenettely) tuli EU:n päätöksentekojärjestelmän tärkein lainsäädäntömenettely. Noin 80 prosenttia EU:n lainsäädännöstä hyväksytään tällä menettelyllä.

Seuraavassa selostetaan tämä menettely yleisellä tasolla:

1. Euroopan komissio tekee ehdotuksen neuvostolle ja Euroopan parlamentille
2. Neuvosto ja parlamentti hyväksyvät säädösehdotuksen joko ensimmäisessä tai toisessa käsittelyssä. Tavallista lainsäätämisjärjestystä käytettäessä neuvosto tekee aina päätöksensä määräenemmistöllä ja parlamentti jäsentensä enemmistöllä. EU-asioiden valmisteleva käsittely jäsenvaltioiden kesken tapahtuu neuvoston työryhmissä.
3. Jos neuvosto ja parlamentti eivät pääse yhteisymmärrykseen toisen käsittelyn päätteeksi, kutsutaan koolle sovittelukomitea.
4. Jos molemmat toimielimet hyväksyvät sovittelukomitean sopiman tekstin kolmannessa käsittelyssä, säädös hyväksytään.

Jos säädösehdotus hylätään missä tahansa menettelyn vaiheessa, tai jos parlamentti ja neuvosto eivät pääse kompromissiin, ehdotusta ei hyväksytä ja menettely päättyy.

Oikeusperusta: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 289 ja 294 artiklat.

Määräenemmistöön tarvittavat äänet

Määräenemmistöön neuvostossa tarvitaan 55 prosenttia jäsenvaltioiden äänistä (16 jäsenvaltiota 28:sta), ja niiden tulee edustaa vähintään 65 prosenttia EU:n väestöstä. Käytännössä ratkaisevaa on estävän määräenemmistön syntyminen; siihen tarvitaan vähintään neljä neuvoston jäsentä, jotka edustavat vähintään 35 prosenttia EU:n väestöstä. Jos tämä ei toteudu, katsotaan esitys hyväksytyksi, vaikka puolesta äänestäneiden yhteenlaskettu väestö olisikin alle 65 prosenttia.

Se, mitä Suomi voi yrittää saada direktiiviin, on yleinen poikkeus esimerkiksi maanpuolustustarkoituksessa. Poikkeus koskisi kaikkia jäsenvaltioita. Suomispesifiä poikkeusta direktiiviin ei sisäministeriön poliisiosaston käsityksen mukaan voida saada. Direktiivi velvoittaa kaikkia jäsenvaltioita yhtäläisesti toteuttamaan sen edellyttämät muutokset kansallisessa lainsäädännössä.